EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.5.2022
COM(2022) 604 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Cipra za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Cipra za leto 2022

{SWD(2022) 604 final} - {SWD(2022) 640 final}

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Cipra za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Cipra za leto 2022

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[1] ter zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij[2] in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta[3], s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. Prispeva h gospodarskemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda, hkrati pa krepi odpornost in potencialno rast gospodarstev držav članic. Poleg tega pomaga krepiti vzdržne javne finance ter srednje- in dolgoročno prispeva k spodbujanju rasti in ustvarjanju delovnih mest. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 [je bil] najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost posodobljen [XX] junija 2022.

(2) Komisija je 24. novembra 2021 sprejela letni pregled trajnostne rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2022. Ustrezno je upoštevala ponovno potrjeno skupno zavezo, sprejeto na socialnem vrhu v

[1] UL L 209, 2.8.1997, str. 1.
[2] UL L 306, 23.11.2011, str. 25.
[3] Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

Portu maja 2021, da se nadalje izvaja evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Evropski svet je 25. marca 2022 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2022. Komisija je 24. novembra 2021 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Ciper opredelila kot eno od držav članic, za katere bo potreben poglobljeni pregled[4]. Komisija je istega dne sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, ki ga je Svet sprejel 5. aprila 2022, ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2022, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic ter ki ga je Svet sprejel 14. marca 2022.

(3) Ruska invazija na Ukrajino, ki je sledila globalni pandemiji, je bistveno spremenila geopolitične in gospodarske razmere. Vpliv invazije na gospodarstva držav članic je na primer opazen v višjih cenah energentov in hrane ter slabših obetih za rast. Višje cene energentov bremenijo zlasti najranljivejša gospodinjstva, ki se soočajo z energetsko revščino ali jim ta grozi. EU je tudi priča doslej največjemu pritoku ljudi, ki bežijo iz Ukrajine. V zvezi s tem je bila 4. marca 2022 prvič uporabljena direktiva o začasni zaščiti[5], s katero sta bila razseljenim osebam iz Ukrajine dodeljena pravica do zakonitega prebivanja v EU ter dostop do izobraževanja in usposabljanja, trga dela, zdravstvenega varstva, stanovanj in socialnega varstva.

(4) Ob upoštevanju hitro spreminjajočih se gospodarskih in geopolitičnih razmer evropski semester v letu 2022 nadaljuje usklajevanje širših smernic ekonomskih politik in politik zaposlovanja, hkrati pa se razvija v skladu z zahtevami glede izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, kot je opisano v letnem pregledu trajnostne rasti 2022. Izvajanje sprejetih načrtov za okrevanje in odpornost je bistveno za doseganje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra, saj načrti obravnavajo vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v ciklih semestra leta 2019 in 2020, ali pomemben del njih. Specifična priporočila za države iz let 2019 in 2020 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241, poleg morebitnih specifičnih priporočil za države, izdanih do datuma predložitve spremenjenega načrta.

(5) Splošna odstopna klavzula se uporablja od marca 2020[6]. Komisija je v svojem sporočilu z dne 3. marca 2021[7] navedla svoje mnenje, da bi morala biti odločitev o deaktivaciji ali nadaljnji uporabi splošne odstopne klavzule sprejeta na podlagi celovite ocene stanja gospodarstva, pri čemer bi bila raven gospodarske aktivnosti v EU ali euroobmočju v primerjavi z ravnmi pred krizo (konec leta 2019) ključno kvantitativno merilo. Večja negotovost in močna negativna tveganja za gospodarske obete zaradi vojne v Evropi, rekordna povišanja cen energentov in nenehne motnje v dobavni verigi upravičujejo podaljšanje splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast do leta 2023.

---

4 Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).

5 Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu člena 5 Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite (UL L 71, 4.3.2022, str. 1).

6 Sporočilo Komisije Svetu o uporabi splošne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, Bruselj (COM(2020) 123 final z dne 20. marca 2020).

7 Sporočilo Komisije Svetu – Eno leto po izbruhu COVID-19: odziv fiskalne politike, Bruselj (COM(2021) 105 final z dne 3. marca 2021).

(6) V skladu s pristopom iz mnenja Sveta z dne 18. junija 2021 o programu stabilnosti za leto 2021 se fiskalna naravnanost trenutno najbolje meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), razen začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vendar vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, glede na srednjeročno potencialno rast[8]. Poleg upoštevanja splošne fiskalne naravnanosti se za oceno, ali je nacionalna fiskalna politika preudarna ter ali njena struktura podpira trajnostno okrevanje v skladu z zelenim in digitalnim prehodom, pozornost namenja tudi razvoju nacionalno financiranih[9] tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov in začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19) in naložb.

(7) Komisija je 2. marca 2022 sprejela sporočilo, ki zagotavlja široke smernice za fiskalno politiko v letu 2023, da bi podprla pripravo programov stabilnosti in konvergenčnih programov držav članic ter s tem okrepila usklajevanje politik[10]. Navedla je, da se na podlagi makroekonomskih obetov iz zimske napovedi iz leta 2022 prehod s spodbujevalne skupne fiskalne naravnanosti v obdobju 2020–2022 večinoma nevtralno skupno fiskalno naravnanost v letu 2023 zdi ustrezen, hkrati pa se je pripravljena odzvati na spreminjajoče se gospodarske razmere. Napovedala je, da bi se morala fiskalna priporočila za leto 2023 še naprej razlikovati med državami članicami in upoštevati morebitne učinke čezmejnega prelivanja. Komisija je države članice pozvala, naj upoštevajo smernice v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih. Zavezala se je, da bo pozorno spremljala gospodarska gibanja in prilagodila svoje smernice za politiko po potrebi oziroma najpozneje v okviru pomladanskega semestrskega svežnja konec maja 2022.

(8) Kar zadeva fiskalne smernice, zagotovljene 2. marca 2022, fiskalna priporočila za leto 2023 upoštevajo slabše gospodarske obete, večjo negotovost, nadaljnja negativna tveganja in višjo inflacijo v primerjavi z zimsko napovedjo. Glede na navedeno je treba s fiskalnim odzivom povečati javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost in ohraniti kupno moč najranljivejših gospodinjstev, da bi ublažili vpliv dviga cen energentov in pomagali omejiti inflacijske pritiske zaradi drugih učinkov s ciljno usmerjenimi in začasnimi ukrepi; fiskalna politika mora ostati prožna, da se prilagodi hitro spreminjajočim se okoliščinam, in se med državami razlikovati glede na njihov fiskalni in gospodarski položaj, tudi glede izpostavljenosti krizi in dotoku razseljenih oseb iz Ukrajine.

(9) Ciper je 17. maja 2021 Komisiji predložil nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je v skladu s členom 19 Uredbe (EU) 2021/241 in na podlagi smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 20. julija 2021 sprejel sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Ciper[11]. Izplačilo obrokov je pogojeno s sklepom Komisije, sprejetim

---

8 Ocene fiskalne naravnanosti in njenih sestavnih delov v tem priporočilu so ocene Komisije na podlagi predpostavk, na katerih temelji pomladanska napoved Komisije iz leta 2022. Ocene Komisije glede srednjeročne potencialne rasti ne vključujejo pozitivnega učinka reform, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost, ki lahko povečajo potencialno rast.

9 Ki se ne financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU.

10 Sporočilo Komisije Svetu: Smernice za fiskalno politiko za leto 2023, Bruselj (COM(2022) 85 final z dne 2. marca 2022).

11 Izvedbeni sklep Sveta z dne 20. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Ciper (ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1).

v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, da Ciper zadovoljivo izpolnjuje ustrezne mejnike in cilje, določene v izvedbenem sklepu Sveta. Predpogoj za zadovoljivo izpolnjevanje je, da pri doseganju predhodnih mejnikov in ciljev ni prišlo do nazadovanja.

(10) Ciper je 5. maja 2022 predložil nacionalni reformni program za leto 2022, 2. maja 2022 pa program stabilnosti za leto 2022 v skladu z rokom iz člena 4 Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2022 odraža tudi polletno poročanje Cipra o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(11) Komisija je 23. maja 2022 objavila poročilo o državi za Ciper za leto 2022[12]. V njem je ocenila napredek Cipra pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil, ki jih je Svet sprejel v letih 2019, 2020 in 2021, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Cipru glede na preglednico kazalnikov okrevanja in odpornosti. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi s tistimi izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, ter novimi in nastajajočimi izzivi, vključno s tistimi, ki izhajajo iz ruske invazije na Ukrajino. V njem je bil ocenjen tudi napredek Cipra pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, doseganju krovnih ciljev EU glede zaposlovanja, znanj in spretnosti ter zmanjševanja revščine kot tudi napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja ZN.

(12) Komisija je za Ciper opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 23. maja 2022[13]. Komisija je ugotovila, da na Cipru obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja. Zlasti se je velik primanjkljaj na tekočem računu med krizo zaradi COVID-19 znatno poslabšal in dodatno obremenil že tako visok zunanji, javni in zasebni dolg, medtem ko je obseg nedonosnih posojil v finančnem sektorju kljub znatnemu zmanjšanju še vedno velik.

(13) Ciper je 2. maja 2022 predložil program stabilnosti za leto 2022. Svet je preučil program stabilnosti Cipra za leto 2022, njegovo mnenje pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 spodaj.

(14) Svet je 20. julija 2020 Cipru priporočil, naj v letih 2020 in 2021 v skladu s splošno odstopno klavzulo sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo. Prav tako mu je priporočil, naj, kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb. Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat, se je v letu 2021 primanjkljaj sektorja država Cipra zmanjšal s 5,8 % BDP v letu 2020 na 1,7 % BDP v letu 2021. Odziv fiskalne politike na Cipru je podprl okrevanje gospodarstva v letu 2021, začasni nujni podporni ukrepi pa so se zmanjšali s 3,6 % BDP v letu 2020 na 3,9 % BDP v letu 2021. Ukrepi, ki jih je Ciper sprejel v letu 2021, so v skladu s priporočilom Sveta z dne 20. julija 2020. Diskrecijski proračunski ukrepi, ki jih je vlada sprejela v letih 2020 in 2021, so bili začasni ali so jih spremljali izravnalni ukrepi. Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat, je dolg sektorja država v letu 2021 znašal 103,6 % BDP.

(15) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v programu stabilnosti za leto 2022, je realističen. Vlada napoveduje, da bo realni BDP v letu 2022

[12] SWD(2022) 604 final.
[13] SWD(2022) 628 final.

zrasel za 2,7 %, v letu 2023 pa za 3,8 %. Za primerjavo je v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2022 predvidena nižja realna rast BDP, in sicer za 2,3 % v letu 2022 in za 3,5 % v letu 2023, predvsem zaradi pričakovanega šibkejšega zunanjega povpraševanja v napovedi Komisije, kar pomeni negativni prispevek neto izvoza v primerjavi z omejenim prispevkom v programu stabilnosti za leto 2022. Vlada v programu stabilnosti za leto 2022 pričakuje, da bo Ciper v letu 2022 dosegel uravnotežen proračunski položaj, v letu 2023 pa proračunski presežek v višini 0,4 % BDP. Izboljšanje v letu 2022 je predvsem posledica postopne odprave večine nujnih ukrepov. V skladu s programom naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP v letu 2022 zmanjšal na 93,9 %, do leta 2023 pa zmanjšal na 88,2 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, pomladanska napoved Komisije iz leta 2022 za leti 2022 in 2023 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 0,3 % BDP oziroma 0,2 % BDP. To je nižje od saldov, napovedanih v programu stabilnosti za leto 2022, predvsem zaradi bolj konservativnih projekcij glede davčnih prihodkov v napovedi Komisije. Pomladanska napoved Komisije iz leta 2022 predvideva večinoma podoben dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 93,9 % BDP v letu 2022 in 88,8 % BDP v letu 2023.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2022 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP trenutno ocenjena na 2,6 %. Vendar ta ocena ne upošteva učinka reform, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost, ki bi lahko okrepile potencialno rast Cipra.

(16) Vlada je v letu 2022 postopno odpravila večino ukrepov, sprejetih v odziv na krizo zaradi COVID-19, tako da naj bi se začasni nujni podporni ukrepi zmanjšali s 3,9 % BDP v letu 2021 na 0,1 % BDP v letu 2022. Na javnofinančni primanjkljaj vplivajo ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energentov, ki so v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2022 ocenjeni na 0,2 % BDP v letu 2022 in naj bi se postopno odpravili v letu 2023[14]. Ti ukrepi vključujejo predvsem socialne transferje revnejšim gospodinjstvom, znižanje posrednih davkov na porabo energije ter omejitve maloprodajnih in veleprodajnih cen. Ti ukrepi so bili napovedani kot začasni. Če pa bi cene energentov ostale visoke tudi v letu 2023, bi se lahko nekateri od teh ukrepov nadaljevali. Nekateri od teh ukrepov niso ciljno usmerjeni, zlasti znižanje davčne stopnje za račune za električno energijo v gospodinjstvih, znižanje cen potrošniških tarif ali znižanje trošarin za nafto. Na javnofinančni primanjkljaj vplivajo tudi stroški zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine, ki naj bi po pomladanski napovedi Komisije iz leta 2022 znašali 0,1 % BDP v letu 2022 in 0,2 % BDP v letu 2023[15].

(17) Svet je 18. junija 2021 Cipru[16] priporočil, naj v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnanost, vključno s spodbudo, ki jo zagotavlja mehanizem za okrevanje in odpornost, in ohrani nacionalno financirane naložbe. Prav tako mu je priporočil, naj,

---

14 Podatki predstavljajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, sprejetih od jeseni 2021, vključno s tekočimi prihodki in odhodki ter po potrebi ukrepi v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

15 Skupno število razseljenih oseb iz Ukrajine v EU naj bi do konca leta 2022 postopoma doseglo šest milijonov, njihova geografska porazdelitev pa se ocenjuje na podlagi velikosti obstoječe diaspore, relativnega prebivalstva države članice sprejema in dejanske porazdelitve razseljenih oseb iz Ukrajine po vsej EU od marca 2022. Ocene proračunskih stroškov na osebo temeljijo na mikrosimulacijskem modelu Euromod Skupnega raziskovalnega središča Komisije, pri čemer se upoštevajo tako denarni transferji, do katerih so osebe lahko upravičene, kot tudi prejemki v naravi, kot sta izobraževanje in zdravstveno varstvo.

16 Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Cipra za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 58).

kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju srednjeročne vzdržnosti javnih financ, hkrati pa okrepi naložbe za povečanje potenciala rasti.

(18) V letu 2022 naj bi bila glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2022 in vključno z informacijami iz programa stabilnosti Cipra za leto 2022 fiskalna naravnanost večinoma nevtralna v višini +0,1 % BDP, medtem ko je Svet priporočil spodbujevalno fiskalno naravnanost[17]. Ciper namerava zagotoviti nadaljnjo podporo okrevanju z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb, kot je priporočil Svet. Pozitivni prispevek odhodkov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, h gospodarski aktivnosti naj bi se v primerjavi z letom 2021 povečal za 0,7 % BDP. Nacionalno financirane naložbe naj bi v letu 2022 imele restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,6 odstotne točke[18]. Zato Ciper ne namerava ohraniti nacionalno financiranih naložb. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2022 večinoma nevtralen učinek na splošno fiskalno naravnanost v višini 0,2 odstotne točke. To vključuje dodaten učinek ukrepov za obravnavanje gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energentov (0,1 % BDP) ter stroškov zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (0,1 % BDP).

(19) V letu 2023 naj bi fiskalna naravnanost v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2022 ob nespremenjeni politiki znašala +0,1 % BDP[19]. Ciper naj bi v letu 2023 še naprej uporabljal nepovratna sredstva iz mehanizma za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb v podporo okrevanju. Pozitivni prispevek odhodkov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, h gospodarski aktivnosti naj bi se v primerjavi z letom 2022 povečal za 0,3 odstotne točke BDP. Nacionalno financirane naložbe naj bi v letu 2023 imele restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,1 odstotne točke[20]. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 večinoma nevtralen učinek na splošno fiskalno naravnanost v višini 0,1 odstotne točke. To vključuje učinek postopne odprave ukrepov za obravnavanje višjih cen energentov (0,2 % BDP) in dodatnih stroškov zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (0,1 % BDP).

(20) V skladu s programom stabilnosti za leto 2022 naj bi se presežek sektorja država postopno povečal na 1,5 % BDP v letu 2024 in na 1,7 % do leta 2025. Za primanjkljaj sektorja država se tako načrtuje, da bo v obdobju, ki ga zajema program, ostal pod 3 % BDP. Te projekcije predvidevajo zmanjšanje nekaterih javnofinančnih odhodkov, zlasti subvencij, in omejevanje rasti drugih, vključno z vmesno potrošnjo in socialnimi transferji v naravi. Po vrhuncu v letu 2022 je predvideno tudi zmanjšanje javnih naložb kot odstotek BDP. V skladu s programom naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do leta 2025 zmanjšal, in sicer na 81 % v letu 2024 in na 76,7 % v letu 2025. Na podlagi analize Komisije se zdi, da so tveganja za vzdržnost dolga v srednjeročnem obdobju srednje visoka.

---

17 Negativni (pozitivni) predznak kazalnika ustreza presežku (primanjkljaju) rasti primarnih odhodkov v primerjavi s srednjeročno gospodarsko rastjo, kar kaže na ekspanzivno (restriktivno) fiskalno politiko.

18 Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele nevtralen učinek v višini 0,0 odstotne točke BDP.

19 Negativni (pozitivni) predznak kazalnika ustreza presežku (primanjkljaju) rasti primarnih odhodkov v primerjavi s srednjeročno gospodarsko rastjo, kar kaže na ekspanzivno (restriktivno) fiskalno politiko.

20 Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele restriktiven učinek v višini 0,2 odstotne točke BDP.

(21) V skladu s členom 19(3), točka (b), in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi (EU) 2021/241 načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se medsebojno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te prispevajo k reševanju vseh ali pomembnega dela gospodarskih in socialnih izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih, ki jih je Svet v okviru evropskega semestra v letih 2019 in 2020 naslovil na Ciper, poleg morebitnih specifičnih priporočil za državo, izdanih do datuma sprejetja načrta. Nanašajo se zlasti na javne finance in zdravstveno varstvo, trg dela in socialno politiko, izobraževanje ter znanja in spretnosti, javne in zasebne naložbe, zeleni in digitalni prehod ter strukturne reforme za izboljšanje delovanja javnega sektorja, boj proti korupciji in olajšanje zmanjšanja obsega nedonosnih posojil v bančnem sektorju.

(22) Izvajanje načrta za okrevanje in odpornost Cipra naj bi prispevalo k doseganju nadaljnjega napredka pri zelenem in digitalnem prehodu. Ukrepi, ki podpirajo podnebne cilje na Cipru, predstavljajo 41 % skupnih dodeljenih sredstev iz načrta, ukrepi, ki podpirajo digitalne cilje, pa 23 % skupnih dodeljenih sredstev iz načrta. Celovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v skladu z zadevnimi mejniki in cilji bo Cipru pomagalo hitro okrevati po posledicah krize zaradi COVID-19, hkrati pa bo okrepilo njegovo odpornost. Sistematično vključevanje socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.

(23) Ciper je partnerski sporazum in druge programske dokumente kohezijske politike[21] predložil 30. decembra 2021. V skladu z Uredbo (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 bo Ciper pri načrtovanju programov skladov kohezijske politike za obdobje 2021–2027 upošteval zadevna specifična priporočila. To je predpogoj za izboljšanje učinkovitosti in povečanje dodane vrednosti finančne podpore, prejete iz skladov kohezijske politike, ob hkratnem spodbujanju usklajevanja, dopolnjevanja in skladnosti med temi skladi ter drugimi instrumenti in skladi Unije. Uspešno izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost ter programov kohezijske politike je odvisno tudi od odprave ozkih grl za naložbe v podporo zelenemu in digitalnemu prehodu ter uravnoteženemu teritorialnemu razvoju.

(24) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, ki jih obravnava načrt za okrevanje in odpornost, se Ciper sooča z dodatnim izzivom, povezanim z upravljanjem subjektov v državni lasti. V sistemu upravljanja obstajajo vrzeli v zvezi z mednarodnimi standardi (npr. smernicami Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj o korporativnem upravljanju subjektov v državni lasti ter naborom orodij Svetovne banke za korporativno upravljanje subjektov v državni lasti), ki negativno vplivajo na produktivnost in poslovno okolje Cipra. Zlasti bi se z večjo preglednostjo finančne uspešnosti in javnih ciljev ter večjo odgovornostjo zanje povečali učinkovitost in uspešnost subjektov v državni lasti. K temu bi prispevalo tudi izvajanje dobrih praks, kot sta pregleden in na dosežkih temelječ postopek za imenovanja v upravljavske organe subjektov v državni lasti ter preusmeritev funkcije lastništva subjektov v

[21] Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159).

državni lasti s politično usmerjenih resornih ministrstev na namenski osrednji organ. Odpiranje tržno donosnih trgov, na katerih imajo subjekti v državni lasti trenutno prevladujoč položaj (npr. obnovljivi viri energije), bi prispevalo k povečanju učinkovitosti teh trgov, pospešitvi zelenega in digitalnega prehoda ter lažji diverzifikaciji gospodarstva. Z ukrepanjem v zvezi s subjekti v državni lasti bi upravljanje na Cipru postalo učinkovitejše, trg za lokalna in tuja podjetja pa pravičnejši in preglednejši. To je v skladu s cilji dolgoročne strategije za Ciper in akcijskim načrtom, na katerem ta strategija temelji (v okviru področja pobude za posodobitev podjetij v državni lasti in ustvarjanje ustreznih spodbud za inovacije in učinkovitost). Politike za izboljšanje upravljanja subjektov v državni lasti lahko prispevajo k zmanjšanju javnega dolga, saj bi se z boljšim upravljanjem subjektov v državni lasti povečala učinkovitost javnega sektorja. S tem se lahko tudi izboljša poslovno okolje in poveča potencialna rast.

(25) V odziv na mandat voditeljev držav ali vlad EU iz izjave iz Versaillesa je cilj načrta REPowerEU čim prej postopno odpraviti odvisnost Evropske unije od uvoza fosilnih goriv iz Rusije. V ta namen se v dialogu z državami članicami opredeljujejo najprimernejši projekti, naložbe in reforme na nacionalni, regionalni in EU ravni. Cilj teh ukrepov je zmanjšati splošno odvisnost od fosilnih goriv in nadomestiti uvoz fosilnih goriv iz Rusije s fosilnimi gorivi iz drugih držav.

(26) Polni potencial obnovljivih virov energije na Cipru bi se lahko dodatno izkoristil in pospešil, zlasti z nadaljnjo poenostavitvijo postopkov za izdajo dovoljenj in dodatnimi naložbami v obrate za proizvodnjo sončne energije. Ciper trenutno ne uporablja plina, nafta pa predstavlja 85,6 % mešanice energijskih virov. Glede na zelo nihajoče cene energentov na svetovnih trgih je za vzdržnost ciprskega gospodarstva bistveno, da zmanjša svojo močno odvisnost od nafte. Oskrba z nafto je sicer v celoti odvisna od uvoza, vendar se le 1 % uvaža iz Rusije, kar je precej pod povprečjem EU, ki znaša 23 %[22]. Za diverzifikacijo oskrbe z energijo in zmanjšanje odvisnosti od uvoza bi imel Ciper koristi od pospešitve razvoja infrastrukture za uvoz plina, ki je primerna za uporabo vodika, in dodatnih elektroenergetskih povezav, da bi se olajšala širitev obnovljivih virov energije. Priporoča se, naj bodo, kadar je to mogoče, nove naložbe v infrastrukturo in omrežje, ki so povezane s plinom, primerne za prihodnost, da se s prehodom na trajnostna goriva v prihodnosti omogoči njihova dolgoročna trajnostnost. Poleg tega bi se lahko razširile in pospešile politike za energijsko učinkovitost, med drugim tudi na področju prometa, da bi se omejila rast porabe energije, ki je precej nad povprečjem EU. Ukrepi za energijsko učinkovitost naj bi prispevali tudi k odpravljanju energetske revščine, s katero se sooča velik delež prebivalstva (20,9 %), po potrebi tudi z uporabo sredstev kohezijske politike. Za uskladitev Cipra s cilji svežnja „Pripravljeni na 55“ bo treba dodatno okrepiti prizadevanja za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter povečanje energije iz obnovljivih virov in energijske učinkovitosti.

(27) Medtem ko bo pospešitev prehoda s fosilnih goriv na ogljično nevtralnost v več sektorjih povzročila znatne stroške prestrukturiranja, lahko Ciper v okviru kohezijske politike uporabi mehanizem za pravični prehod, da v najbolj prizadetih regijah ublaži socialno-ekonomske posledice prehoda. Poleg tega lahko Ciper uporabi Evropski socialni sklad plus, da izboljša zaposlitvene možnosti in okrepi socialno kohezijo.

[22] Eurostat (2020), delež ruskega uvoza glede na skupni uvoz zemeljskega plina, nafte in črnega premoga. Za povprečje EU27 skupni uvoz temelji na uvozu iz držav zunaj EU27. Za Ciper skupni uvoz vključuje trgovino znotraj EU. Nafta vključuje surovo nafto in rafinirane naftne derivate.

(28) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil program stabilnosti za leto 2022, njegovo mnenje[23] pa je izraženo v priporočilu 1 spodaj.

(29) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja. Za Ciper je to izraženo zlasti v priporočilih 1 in 2 spodaj.

(30) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda in te ocene Komisije preučil nacionalni reformni program za leto 2022 in program stabilnosti za leto 2022. Njegova priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so izražena v priporočilih 1, 2, 3 in 4 spodaj. Priporočili 1 in 2 prispevata tudi k izvajanju priporočila za euroobmočje, zlasti prvega in četrtega priporočila za euroobmočje. Fiskalne politike iz priporočila 1 med drugim prispevajo k odpravljanju neravnotežij, povezanih z visokim javnim dolgom. Politike iz priporočila 2 med drugim prispevajo k odpravljanju neravnotežij, povezanih z visokim zasebnim dolgom, in sicer z omejevanjem prekomernega izposojanja v zasebnem sektorju. Poleg tega odpravljajo neravnotežja, povezana z visokim javnim dolgom in primanjkljajem tekočega računa, in sicer z diverzifikacijo gospodarstva, ter neravnotežja, povezana z velikim obsegom nedonosnih posojil. Politike iz priporočila 3 med drugim prispevajo k odpravljanju neravnotežij, povezanih z visokim javnim dolgom, in sicer s povečanjem učinkovitosti vlade in dolgoročne rasti, ter neravnotežij, povezanih z zasebnim in zunanjim dolgom, in sicer s povečanjem dolgoročne rasti. Politike iz priporočila 4 med drugim prispevajo k odpravljanju dolgoročnejših ranljivosti, povezanih z visokim javnim dolgom –

PRIPOROČA, da Ciper v letih 2022 in 2023 ukrepa tako, da:

1. v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnanostjo politike, ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energentov, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine; je pripravljen prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram; razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, med drugim tudi z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost, načrta RePowerEU in drugih sredstev EU; si v obdobju po letu 2023 prizadeva za fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev;

2. nadaljuje izvajanje svojega načrta za okrevanje in odpornost v skladu z mejniki in cilji, določenimi v Izvedbenem sklepu Sveta z dne 28. julija 2021; hitro zaključi pogajanja s Komisijo o programskih dokumentih kohezijske politike za obdobje 2021–2027, da se lahko začnejo izvajati;

3. sprejme ukrepe za izboljšanje upravljanja subjektov v državni lasti v skladu z mednarodnimi standardi;

[23] V skladu s členom 5(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.

4. zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv in nadalje diverzificira oskrbo z energijo, in sicer s pospešenim uvajanjem obnovljivih virov energije, zlasti pa z nadaljnjo poenostavitvijo postopkov za izdajo dovoljenj in širitvijo fotovoltaike; razvije energetske povezave s sosednjimi državami ter razširi in pospeši ukrepe za energijsko učinkovitost, med drugim tudi v prometnem sektorju.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik